

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INST FÖR SOCIOLOGI OCH ARBETSVETENSKAP

Perspektiv på sexköp

- En kvalitativ studie baserad på fem unga mäns berättelser om det egna sexköpet

Examensarbete för kandidat i sociologi 15 hp.

Handledare: Jonas Parsmo

Bianca Hällås

Love Rosendal

Juni, 2014

Förord

Vi vill främst tacka de personer som ställde upp på intervju men också den person som erhöll oss med information vilket ledde till att vi fick tag på dessa personer. Utan er hade inte studien varit möjlig. Vi vill även tacka vår handledare Jonas Parsmo, för det stöd vi fått under arbetets gång. Sist vill vi även tacka Sara Uhnöo, för den tid hon tagit sig för att ge oss viss rådgivning.

Bianca Hällås
Love Rosendal

Juni, 2014

Abstract

Titel: Perspectives on sex purchase: A qualitative study of sex purchase, based on the descriptions by five young men

Författare: Bianca Hällås and Love Rosendal

Handledare: Jonas Parsmo

Examinator :Merete Hellum

Typ av arbete: Examensarbete för kandidat i Sociologi (15 hp)

Tidpunkt: Juni, 2014

Antal tecken inkl. blanksteg: 57214

Aim and problem statement

Research shows that 8% of Sweden's male population has purchased sexual services. The prevalence of purchasing sex has increased among young men and therefore it is important to conduct research on this particular area. The aim of this study is to investigate how young sex buyers describe the purchasing of sex and to understand how they reason about the purchase of sex. Thus new perspectives on the practice of purchasing sex will hopefully emerge, that will contribute to increased knowledge of the phenomenon and thereby contribute to the prevention of sex purchase.

- How does the sex buyers describe their sex purchase?
- How does the sex buyer reason about the sex purchase?

Method and material

A cross-sectional interview design was used for the study. A request was put out on an internet platform, which was responded by 5 men in the ages of 22-27 years, all living in Sweden. The interviews were semi-structured and aimed to cover the themes "the first time", "reflections on the own sex purchase" and "view on prostitution". During the analysis of the material, themes on benefits on and legitimizations of sex purchase emerged and these were analyzed using Syke & Matza's theory Techniques of neutralization, Scott & Lyman's Theory of accounts and Connell's theories of gender relations.

Main resultats

The results indicate that the respondents seem to purchase sex partly to dominate women and thereby manifest masculinity, and partly because buying sex is being associated with a hegemony that is deemed desirable in their surroundings. Therefore, their justifications and excuses are, if evoked, likely to be met by an honoring response. We suggest that information aimed to prevent people from buying sex should, aside from obvious examples of exposure, also include information of how the sex purchase contribute to an patriarchal society.

Key Words

Sexbuyer, purchase of sex, prostitution, masculinities, techniques of neutralization, interviews.

Innehållsförteckning

1.0 Inledning och Bakgrund.....	5
1.1 Syfte och frågeställningar.....	5
2.0 Teori och tidigare forskning.....	6
2.1 Tidigare forskning	6
2.2 Teori.....	9
2.2.1 Teorin om accounts och Teorin om neutralisationsteknikerna.....	9
2.2.2 Genusordningens inre relationer.....	10
3.0 Metod	13
3.1 Socialkonstruktionism.....	13
3.2 Metodval.....	14
3.3 Intervjuer.....	14
3.4 Tillvägagångssätt.....	14
3.4 Respondenterna.....	15
3.5 Analysmetod.....	16
3.6 Etiska ställningstaganden.....	16
3.7 Validitet, trovärdighet, generaliserbarhet och representativitet.....	17
4.0 Analys.....	19
4.1 Sexköpets fördelar.....	19
4.1.1 Jakten.....	19
4.1.2 Lättillgängligheten & det okomplicerade mötet.....	19
4.1.3 Den ekonomiska makten.....	20
4.2 Den legitimerande processen	21
4.2.1 Jämförandet med extremer.....	21
4.2.2. Det indirekta sexköpet.....	22
4.2.3. Den prostituerades överlägsenhet.....	22
4.2.4 Hjälten & den lämpliga kunden.....	23
4.2.5 Sexualdriften.....	24
4.3 Diskussion och slutsats.....	26
5.0 Referenslista.....	29

1.0 Inledning och Bakgrund

Enligt Priebe och Svedins (2011) studie *Prostitution i Sverige*, har åtta procent av svenska män köpt sex. Av dessa köp har 80 % skett utomlands. Sexköparna är inte en homogen grupp, utan förekommer i alla samhällsskikt (Priebe och Svedin, 2011). En undersökning som TV-programmet Kalla fakta gjorde 2013, ”Ung, snygg och torsk”, visade att en tredjedel av sexköparna var födda 1980 eller senare. Det framgick också att det blivit vanligare att unga köpte sex (String Media AB, 2013).

1999 antogs sexköpslagen (Brottsbalken 6 kap. 11 §) vilket kom att innebära ett förbud av sexköp med böter eller fängelse upp till ett år som straffsats. Hittills har bara böter delats ut. Lagen berör både den som köper sexuella tjänster och den som exploaterar en sexuell förbindelse som någon annan betalar för. Regeringens hållning är att den prostituerade är ett offer och därför inte bör bestraffas. Sveriges lagstiftning är könsneutral, straff eller skyddsnät ska inte tillhandahållas beroende på kön (Regeringen, 2014).

På regeringens hemsida, beskrivs att en viktig del i det förebyggande arbetet mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål, är att öka kunskapen inom området och om de som är utsatta. Detta ska göras genom utbildning i syfte att förändra attityder. Utbildningen ska främst rikta sig till ungdomar och barn (Regeringen, 2014). Även andra myndigheter och ideella organisationer ska hjälpa till att sprida information. Vi anser att den viktigaste målgruppen för informationen är sexköparna eftersom det är de som skapar efterfrågan. Det är därför av intresse att lyfta deras perspektiv på sexköpets praktik. Unga personer är de som i framtiden kan bidra med förändrade attityder, men det är också de som kan upprätthålla efterfrågan på de tjänster som prostitutionen tillhandahåller. Därför anser vi att gruppen unga sexköpare utgör den absolut viktigaste målgruppen för information. Det gör också denna grupp till den mest intressanta att studera.

I vår studie kommer intresset att ligga på att belysa respondenternas beskrivningar av sexköpet men också i att se hur deras resonemang kring det egna sexköpet går att förstå. På så vis förväntas studien ge nya perspektiv och på så sätt kunna bidra till det förebyggande arbetet med att minska efterfrågan av sexköp.

1.1 Syfte och frågeställningar

Mot bakgrund av regeringens arbete och hållning i fråga om prostitution och människohandel för sexuella ändamål, samt deras förståelse av verksamheten som ett samhällsproblem, borde det vara av allmänt intresse att lyfta fram och belysa perspektiv och röster som saken direkt gäller. Syftet med studien är att genom analys av sexköparnas berättelser lyfta nya perspektiv på sexköpets

praktik. Studien ämnar till att kunna lyfta sexköparnas beskrivningar av sexköpet och därefter se hur deras resonemang kring det egna sexköpet går att förstå. Resultaten av detta kommer förhoppningsvis bidra till det kunskapskomplex som hanterar frågor om sexköp och sexköparen.

- Hur beskriver sexköparna sina sexköp?
- Hur resonerar sexköparen kring det egna sexköpet?

2.0 Teori och tidigare forskning

Nedan kommer den tidigare forskning som bedrivits inom området att redovisas. Sedan redogörs det för de teorier som vi utgår ifrån analysdelen.

2.1 Tidigare forskning

Mycket forskning har bedrivits inom ämnet prostitution och människohandel för sexuella ändamål, infallsvinklarna är många. Forskningen har ofta fokuserat på att förklara prostitutionens utifrån dess olika led (Stenberg Ribeiro, 2009; Korsell & Forsman, 2008). I de studier som istället belyst sexköparen, har fokus legat på att se huruvida sexköparna är en homogen grupp eller ej. Forskning har också bedrivits för att undersöka varför personer köper sex. Undersökningarna som ligger närmast det området för denna studie, har liksom detta arbete lett till tematiseringar av hur det kommer sig att personer köper sex.

Sven-Axel Månsson (2005) har i *Mäns könsköp* till exempel i kategoriserat de mest förekommande orsakerna till varför män söker sig till prostituerade kvinnor. Dessa kategorier grundar sig på tidigare forskning där kvalitativa djupintervjuer gjorts med sexköpare. Utifrån de presenterar han följande fem återkommande teman: Fantasin om den smutsiga horan, Föreställningen om ett annat slags sexualitet, Föreställningen om den godhjärtade trösterskan, Föreställningen om sex som förbrukningsvara, samt Föreställningen om en annan slags kvinna (Månsson, 2005).

I studien *Könsköparna* från 1996 genomfördes ett "mansprojekt" av socialarbetare i den Göteborgsbaserade Prostitutionsgruppen. Detta projekt handledes av Göran Sandell, som är lektor i socialt arbete vid Göteborgs universitet. Studien byggde på ett 40-tal djupintervjuer och ett 10-tal telefonintervjuer med sexköpare. Syftet var även här att fördjupa kunskapen om varför män köper sexuella tjänster av kvinnor, vilket liksom Månssons (2005) studie, resulterade i fem kategorier. Dessa kategorier var Allkonsumenterna, Relationsundvikarna, Kompletteringsköparna, Relationssökarna och De refuserade (Sandell, Kuosmanen, Larsson, Pettersson, 1996). Studien

Könsköparna skiljer sig dock ifrån Månssons tematisering. Medan Månssons tematiseringar (2005) endast är grundade på sexköparnas reflektioner kring själva sexköpet, har de kategorier som presenteras i Könsköparna även byggt på sexköparnas bakgrund och familjeförhållanden (Sandell, Kuosmanen, Larsson, Pettersson, 1996). Månsson (2005) menar att vissa män blir upphetsade av "tanken på den smutsiga horan", en tanke som är förknippad med stark sexualitet men också med skuld och hemlighetsmakeri. Denna upphetsning styrs av det förbjudna begäret och karaktäriseras av att den är attraherande och motbudande på samma gång. I sitt nästa tema menar han att uteblivet eller alldagligt sexliv, gör att vissa män söker sig till en sexuellt erfaren prostituerad kvinna för att uppnå "ett annat slags sexualitet" (Månsson, 2005:32). I boken *Könsköparna*, presenteras en kategori med liknande dimensioner: "kompletteringsköparna" beskrivs som män som kommer från bra familjeförhållanden men använder sexköpet för att komplettera det sexliv som de anser saknas i deras egna relationer (Sandell, Kuosmanen, Larsson, Pettersson, 1996: 156-157). Gemensamt för dessa är att männen söker sig till prostituerade för att få sex som de inte kan få i sin vanliga relation.

Månsson (2005) hävdar att en annan vanlig anledning kan vara att männen på grund av blyghet eller fysiska handikapp, har svårighet att hitta en kvinna och därför söker sig till prostituerade, som ska fungera som en "godhjärtad trösterska" (Månsson, 2005:33). I boken *Könsköparna* beskrivs två kategorier som har likheter med denna beskrivning. "Relationsökarna" beskriver män som kommer från dåliga familjeförhållanden, vilket lett till utanförskap. Dessa män befinner sig ofta i kortvariga relationer och köper sex mellan dessa. De vänder sig till prostituerade eftersom de känner längtan efter kärlek. Dessa likheter återfinns också i kategorin "De refuserade", som presenteras i *Könsköparna* och beskrivs som män som på grund av en kylig uppväxt har fått en låg självbild. Deras enda sätt att få sex är att vända sig till prostituerade (Sandell, Kuosmanen, Larsson, Pettersson, 1996: 158). Likheterna mellan dessa tre kategorier är att de karaktäriseras av en längtan efter en kvinna och en relation som ska ge dem den kärlek som de på grund av dålig självkänsla, har svårt att finna från en icke-prostituerad kvinna.

Vidare menar Månsson (2005) att synen på "sex som en förbrukningsvara", där mannens sexuella lust ses som ett fysiskt behov som behöver tillfredställas, också kan vara en anledning till att män söker sig till prostituerade. (Månsson, 2005:34) Dessa män är inte intresserade av vare sig ett förhållande eller några förpliktelser och har många likheter med kategorin "Allkonsumenterna" som beskrivs i *Könsköparna*. Denna kategori omfattar de män som har en affärsmässig attityd till sex där kvinnor betraktats som sexobjekt. De söker sig till prostituerade för att bland annat bekräfta sin "machobild" (Sandell, Kuosmanen, Larsson, Pettersson, 1996:155). Männen i kategorin "Relationsundvikarna" uttrycker en rädsla för närhet och söker sig därför till prostituerade för att få sex utan förpliktelser (Sandell, Kuosmanen, Larsson, Pettersson, 1996:151). Gemensamt för dessa

tre kategorier är att kvinnan objektifieras och ses som en vara som går att konsumera. De förpliktelser som det innebär att träffa en kvinna som inte är prostituerad, är inget av intresse för dessa män.

Sist presenterar Månsson (2005) "föreställningen om en annan slags kvinna". Här återfinns de män som söker sig till prostituerade utomlands eftersom dessa anses ha accepterat de "naturliga" skillnaderna mellan könen. Dessa sägs uppleva ett minskat utrymme för maktutövande på grund av de rättigheter västvärldens kvinnor idag har fått (Månsson, 2005: 35).

I denna studie kommer liknande tematiseringar göras. Men istället för att skildra de mest förekommande anledningarna till att män köper sex av kvinnor, så kommer fokus att ligga på de fördelar respondenterna beskriver med sexköpet. Respondenternas reflektioner kring sexköpet, kommer i analysdelen att angripas på såväl social- som individuell nivå.

Annan forskning har till skillnad från ovan beskrivna studier, haft i syfte att undersöka vad som kategoriserar en sexköpare. I Sverige utförde Brottsförebyggande rådet sådana studier 2008 och 1995 genomfördes en liknande undersökning av organisationen CRIN (Child Rights International Network) i USA med namnet "Sex trafficking of women in the United States" (Forsman & Korsell, 2008; CRIN, 1995).

Den svenska studien, visade att sexköparna inte är en homogen grupp utan består av män från alla samhällsklasser och i alla åldrar, dock med en majoritet av medelåldersmän. (Forsman & Korsell, 2008:23-27) Studien "Sex trafficking of women in the United States" visar också att sexköparna finns i alla etniska grupper, men att en stor del av dem är vita, gifta och av medelklass (CRIN, 1995). I den svenska undersökningen visade resultaten också att ungefär hälften av Sveriges sexköpare hade studerat på universitet. Varannan svensk sexköpare är gift eller lever i ett annat förhållande och 40 procent har barn. Dessutom har de flesta sexköpare oftast regelbunden inkomst (Forsman & Korsell, 2008: 23- 27). Slutsatsen som drogs av studien "Sex trafficking of women in the United States" var att sexköparen inte gick att kategorisera som en viss person och att bilden av sexköparen som en 'gammal snuskugbe' nästan aldrig är korrekt (CRIN, 1995).

Dessa är relevanta för denna studie då de visar att sexköparna inte är en homogen grupp, och alltså inte kan dras över en kam. I studien *Könsköparna* är slutsatsen att varje sexköpare är unik och att deras orsaker till sexköpet inte går att förstå som allmänna förklaringar. De fördelar respondenterna i denna undersökning verkar finna i sexköpet, samt deras resonemang kring sexköpets praktik, ska därför leda till en perspektivering snarare än en generalisering av sexköpet.

2.2 Teori

Det finns olika förklaringsmodeller till varför människor handlar eller beter sig som de gör. Vissa menar att fokus bör riktas på individen medan andra vill nå förklaringar på en social nivå. Inom Rational choice-teorin, vilken går ut på att personer gör rationella avvägningar innan de begår en handling, riktas fokus på individen. Summan av det negativa och positiva en handling kan medföra leder till att personer antingen väljer att begå eller avstå från en handling (Sarnecki, 2009:43-44). Utifrån detta synsätt har kriminologerna Sykes och Matza (1998) skrivit om neutralisationstekniker vilka vi här kommer att hänvisa till för att belysa hur personer kan begå normbrytande handlingar. För att förstå hur individer argumenterar för sina handlingar, använder vi sociologerna Scott och Lymans (1968) teori om *accounts* (Scott & Lyman, 1968:46).

I mansforskaren R.W. Connells *Maskuliniteter* presenteras ett kulturhistoriskt perspektiv på människors beteenden. Utgångspunkten är till skillnad från ovanstående teorier, där fokus riktas på individen, att beteenden snarare bör förstås utifrån vilken specifik historisk och kulturell situation en person befinner sig i (Connel, 2008). Uppsatsens teoretiska utgångspunkter är alltså att sexköparen måste förstås inte bara som individ utan också utifrån den värld han lever i.

2.2.1 Teorin om accounts och Teorin om neutralisationsteknikerna

Sociologerna Scott och Lyman (1968) intresserar sig för språket mellan människor och har i artikeln "Accounts" skrivit om hur individer i social interaktion argumenterar för sitt handlande. *Accounts* avser de resonemang människor för, då de för andra, vill förklara hur det kommer sig att de handlat på ett sätt som kan förstås som oförutsägbart eller ogynnsamt. Dessa *accounts* föregås av en konfrontation formulerad av personen själv eller någon annan (Scott & Lyman, 1968:46). Scott och Lyman (1968) menar att *accounts* resulterar i olika typer av responser. Antingen svarar omgivningen att förklaringen varit hedrande eller så svarar den att förklaringen varit illegitim (Scott & Lyman, 1968: 58). Detta avgörs beroende på vilken förförståelse omgivningen har för vad som är sant och acceptabelt. Inom teorin skiljs ursäkter från rättfärdiganden. Ursäkter avser de fall då en person erkänner att hennes handling resulterat i negativa konsekvenser men där hon inte tar på sig hela ansvaret. Rättfärdiganden avser istället de fall då personen erkänner sitt ansvar för utfallet av handlingen men förnekar dess ogynnsamhet (Scott & Lyman, 1968:47-48).

Ett exempel på en ursäkt är att ifrånsäga sig sin fria vilja och överlåta ansvaret till något större i form av exempelvis en högre vilja eller ett öde. Att ursäkta sig genom att hänvisa till sexuella drivkrafter karaktäriseras av detta, då ansvaret läggs på någonting man påstår sig själv inte kunna styra över. Scott och Lyman (1968) menar att sådana typer av ursäkter accepteras i

omgivningar där tron på något större, tron på fatalism, har normaliserats (Scott & Lyman, 1968:47-50).

Rättfärdiganden förklaras av Scott och Lyman (1968) efter kriminologerna Sykes och Matza verk *Techniques of neutralization* från 1957 där intresset främst varit att förklara brott som ett resultat av individers rationaliseranden av olagliga handlingar (Scott & Lyman, 1968:51). Teknikerna används dock av Scott och Lyman (1968) för att förklara även lagliga men oförutsägbara eller ogynnsamma beteenden (Scott & Lyman, 1968: 51). Sykes och Matza (1998) utgår som beskrivet från ett Rational choice-präglat resonemang. Fokus läggs inte på utbytet mellan personer utan på individen.

Förnekande av skada innebär att personen i fråga inte erkänner ett utfall som skadligt (Sykes & Matza, 1998:278). Sykes och Matza (1998) har använt begreppet fördömande av fördömare främst för att förklara hur brottslingar skyller sina handlingar på att auktoriteter handlar likartat. Scott och Lyman (1968) för ett bredare resonemang och använder begreppet för att påvisa hur individer hänvisar till att andra personer handlar likartat eller värre utan att bestraffas (Scott & Lyman, 1968:51-52). I denna studie används Scott och Lymans (1968) tolkning av fördömande av fördömare eftersom den är bredare och inte låser sig vid jämförandet med auktoriteter.

Sammanfattningsvis bör det förtydligas att Sykes och Matza (1998) använder teorin om neutralisationstekniker för att förklara hur en individ neutraliserar, alltså rättfärdigar, en handling och på grund av detta kan begå den (Sykes & Matza, 1998:276). Scott och Lyman (1968) använder snarare *accounts* för att förklara hur dessa i social interaktion används för att neutralisera faktumet att handlingen begåtts (Scott & Lyman, 1968:51). De har ett socialkonstruktionistiskt perspektiv då de förklarar handlingar efter hur människor konverserar med varandra. Sykes och Matza (1998) har snarare ett rational choice-präglat perspektiv. De ger förklaringar till människors handlingar genom att belysa individens rationaliserande. (Sykes & Matza, 1998)

2.2.2 Genusordningens inre relationer

Här lyfts teori som lägger sig på en nivå där förklaringsmodellen ligger utanför individen. Det är en social nivå som i analysdelen ska ge ytterligare perspektiv på respondenternas berättelser.

Mansforskaren R.W. Connell (2008) skriver om beteenden med förförståelsen av att det sociala livet inte går att förklara med hjälp av verktyg från biologin. Istället bör genus användas för att organisera social praktik. (Connell, 2008:109) Genusstrukturen förklaras genom en tredelad modell där makt, produktion och katexis upprätthåller en reproduktiv arena.

Maktrelationer bör enligt Connell (2008) förstås som just relationella och någonting som

görs. Kvinnans ekonomiska underläge är möjligt eftersom mannen förser sig med ett ekonomiskt överläge. Inom produktionen fördelas arbeten efter kön vilket bidrar till människors sinnebilder, av vad som bör betraktas som kvinnligt eller manligt. Sinnebilderna bygger relationer mellan könen. En försvagande av feminitet innebär ett förstärkande av maskulinitet. Detta teoretiseras som katexis. Dessa tre beståndsdelar ingår i reproduktionen av den arena som utgör samhället. Connell (2008) påpekar att maktstrukturer är formbara och att mannens dominans över kvinnan inte är absolut. Det Connell beskriver är alltså maktstrukturer som reproduceras men som också kan förändras (Connell, 2008:109-113).

Genusordningen är betydelsefull för att belysa hur historisk och kulturell specificitet påverkar kunskapen. Det patriarkala samhället betraktas som formbart och mäns manifesteranden av maskulinitet förklaras som ett resultat av en kultur byggd på enkönad hierarkisk samhällsstruktur (Connell, 2008).

Connell (2008) länkar sin förståelse av makt och maktutövande till begreppet hegemoni. Hegemoni innebär ett hävdande och upprätthållande av en dominant maktposition. Den innebär en auktoritet, ofta underbyggd av våld. Hegemonisk maskulinitet kan endast uttryckas av den som besitter de egenskaper som maskulinitet vid ett givet tillfälle eller en given plats innebär. Connell (2008) menar att den hegemoniska maskuliniteten innehåller en allmänt accepterad strategi. Idén är att det pågår ett spel mellan olika typer av maskuliniteter och att den typ som lyckas dominera sätter villkor för innebörden av hegemoni. Hegemoni kan dock inte bara manifesteras av män. Lyckas kvinnor inta en dominant position är det de som också sätter villkoren för en hegemoni (Connell, 2008:115).

Hegemoniska förhållanden synliggörs i relationer mellan grupper. Beroende på exempelvis etnisk tillhörighet eller sexuell läggning begränsas eller utvidgas handlingsutrymmet. Connell (2008) menar att privilegierade gruppers dominans innebär ett marginaliserande, alltså ett förminskat handlingsutrymme, av andra grupper (Connell, 2008:118-119).

Sinnebilden av en man på patriarkatets frontlinje skulle kunna vara en vit amerikansk soldat. Det är dock få som lever upp till en sådan standard. Connell (2008) intar som forskare en kritisk position till det här samhället och önskar förändra rådande förhållanden genom att rikta fokus på relationer byggda på delaktighet i det hegemoniska projektet. Idén om detta projekt exemplifierar Connell (2008) genom att belysa hur den moderna familjefadern har en så konstruerad maskulinitet att han inte ser sin egen delaktighet i det hegemoniska projektet. Trots detta tar han del av den patriarkaliska utdelningen vilket förklaras som de fördelar män vinner på kvinnors underordnade ställning (Connell, 2008:114-119)

3.0 Metod

Detta kapitel kommer att inledas med en redogörelse för socialkonstruktionism där en diskussion förs kring dess relation till studien. Vidare kommer arbetets disposition att beskrivas genom en genomgång av bland annat intervjutillfällena, analysarbetet och respondenterna. Metoddelen avslutas med ett avsnitt där etiska aspekter problematiseras samt ett avsnitt där begrepp som validitet, trovärdighet, generaliserbarhet och representativitet behandlas.

3.1 Socialkonstruktionism

Utifrån ett socialkonstruktionistiskt perspektiv måste forskaren hålla en "kritisk inställning till självklar kunskap" (Burr, 2003:2-3). Forskaren ska studera sitt objekt med insikten om att hon själv är medskapande till den data som konstrueras och att kunskapen inte bör betraktas som sann. Det vi ser är inget absolut utan bara ett resultat av en betraktelse (Burr, 2003:1-3). Denna syn stämmer överens med hur frågorna ställs i intervjun. I intervjun formuleras öppna frågor där respondenterna får en chans att resonera fritt kring sina sexköp. På så sätt genereras mer utvecklande svar istället för att med ledande frågor endast försöka verifiera en hypotes (Kvale & Brinkmann, 2009).

Respondenternas berättelser betraktas och behandlas som konstruktioner, alltså upplevelser producerade genom "språklig kommunikation i socialt samspel, i ett visst kulturellt och historiskt sammanhang" (Burr, 2003:2-3). Det är således inte upplevelsen eller respondenternas förståelse i sig som är det intressanta. Det som lyfts fram är snarare den kunskap som gör det möjligt för respondenterna att beskriva sexköpet så som de beskriver det.

Denna studie ämnar leda till en förståelse av den "historiska och kulturella specificitet" som respondenterna infinner sig i. Detta görs genom att angripa berättelserna på social nivå (Burr, 2003:7).

Respondenternas egen förståelse av sexköpet kan förstås som en del av utövandet av sociala praktiker. "Det finns ett samband mellan kunskap och social handling" (Burr, 2013:5). Kunskap är med andra ord inte något som är utan något som görs. Kunskapen är alltid förenad med utövandet av social ordning, ett spel där bland annat könsnormer och skilda förhållningssätt till sexköp tar sig uttryck i sexköparens berättelser om sina egna och andras sexköp. Utifrån denna hållning frågar vi respondenterna hur de uppfattar allmänhetens syn på sexköp.

3.2 Metodval

För att samla empiri kommer intervjuer att genomföras med fem olika respondenter under ungefär samma tidpunkt med intresse för variation i svaren. Studien är alltså utformad efter en tvärsnittsdesign (Johannessen & Tufte, 2003:50). Tillvägagångssättet är kvalitativt och består av intervjuer med fem unga män som köpt sex i sin ungdom. Vid insamling och analys av empirin har det inte funnits någon teoretisk utgångspunkt. Det har dock funnits en föräning om att prostitution och sexköp kan innebära vissa problem. Ingångspunkten har på så sätt ändå varit präglad av en viss teoretisk förståelse (Layder, 1998:50-57).

3.3 Intervjuer

Den kvalitativa forskningsintervjun ses som en lämplig metod för att erhålla berättelser om respondenternas livsvärld i syfte att tolka deras mening (Kvale, 1997:117). Intervjufrågorna är delvis strukturerade utifrån tre huvudteman för att icke väntade svar då kan ifrågasättas och besvaras med följdfrågor för att på så sätt nå ytterligare förståelse för ämnet (Johannessen & Tufte, 2003:97-99). De tre teman som intervjun bygger på är: Första gången, Reflektioner kring det egna sexköpet samt Synen på prostitution. Utifrån temat Första gången ställdes öppna frågor till respondenterna där de fick chans att fritt berätta om sina första sexköp. Följdfrågor ställdes ifall de fall respondenterna i sina berättelser inte lyfte aspekter som ansågs viktiga för att besvara studiens frågeställningar. När respondenterna berättade om sexköpsdebuten fördes samtalet ofta in på senare sexköp i ungdomen. Även dessa berättelser är intressanta för studien, eftersom de möjliggör jämförelser och vidare reflektion kring sexköpets praktik. Utifrån temat Reflektioner kring det egna sexköpet ställdes frågor om hur det kommer sig att respondenterna köper sex. De svar som respondenterna uppgav täckte även temat Synen på prostitution, som handlade om sexköparnas syn på prostitution i största allmänhet.

3.4 Tillvägagångssätt

Totalt genomfördes fem intervjuer med fem olika respondenter. En förfrågan lades upp på ett forum. Respondenterna fick då själva välja vem av oss de ville kontakta, därefter delades intervjuerna upp i fyra respektive en. Två av respondenterna befann sig utomlands vid intervjutillfället. Därför utfördes dessa intervjuer på Skype. Två av intervjuerna genomfördes på telefon eftersom respondenterna på grund av ämnets känsliga karaktär, inte ville ställa upp på en *face to face*-intervju. Den sista respondenten ställde upp på en *face to face*-intervju, vilken på hans begäran,

utfördes hemma hos honom.

Nackdelen med telefonintervjuer är att respondenters ansiktsuttryck eller kroppsspråk inte kan uppfattas, vilket kan orsaka missförstånd (Kvale & Brinkmann, 2009: 65). En problematik, som upplevdes vid telefonintervjuerna, var att tolka huruvida tystnaden som ibland uppstod, berodde på att respondenterna tänkte efter, eller om den berodde på att de resonerat färdigt. Utmaningen bestod därför i att inte avbryta respondenterna eftersom man då skulle kunna gå miste om viktig information. Vid videosamtalen stördes stundtals berättelserna av bristande internetuppkoppling.

Intervjuerna pågick i 30–45 minuter och spelades in för att sedan transkriberas. Respondenterna blev informerade om att eventuellt skulle få frågor i efterhand och att det även kunde bli ytterligare ett möte. Detta blev dock aldrig aktuellt. Under intervjun upplevde vi att respondenterna sökte bekräftelse. De verkade vilja få sin syn på sexköpet bekräftad och undrade stundtals över vår syn på saken. Utmaningen blev då att behålla rollen som forskare och inte låta våra egna åsikter prägla intervjun. Vi upplevde att vi fick respondenternas förtroende genom att till viss del försöka spegla deras sinnesstämning, men samtidigt behålla en forskarroll.

3.4 Respondenterna

Respondenterna utgörs av fem unga män som har köpt sex i sin ungdom. I studien har respondenterna tilldelats fiktiva namn för att behålla sin anonymitet. Att vi valde att intervjua unga män beror på regeringens förebyggande arbete mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål där informationsspridningen i synnerhet riktar sig till just unga personer. Kategorin sexköpare utgör en intressant grupp då det står på regeringens hemsida att det förebyggande arbetet mot prostitution bör riktas mot efterfrågan, vilken utgörs av sexköparna. Vi sökte sexköpare som var villiga att ställa upp på intervjuer för denna undersökning på ett forum på internet, där det fanns en föraning om att vissa av medlemmarna hade köpt sex. De svarande visade sig vara heterosexuella män, ofrivilligt avgränsades studien därför till denna grupp. Respondenterna är mellan 22 och 27 år, men det som håller dem samman är att de köpt sex i sin ungdom. Med ungdom menas här 18–20 år, vilket är en avgränsning som gjorts efter respondenternas berättelser. Denna avgränsning är inte av stor betydelse, det viktiga har varit att respondenterna ska ha varit unga när de första gången köpte sex.

För att undvika etiska rättsliga aspekter, som tas upp i kapitlet om etik, har studien avgränsats till att endast studera svenska män som köpt sex utomlands. Avgränsningen har också inneburit att respondenterna ska vara svenska medborgare och ha bott i Sverige den största delen av sina liv. Var respondenterna bor i nuläget har inte varit betydelsefullt för studien eftersom syftet inte

har varit att generalisera.

Adam är 24 år och har köpt sex fem gånger i olika länder. Hans första sexköp ägde rum i ett europeiskt land vid nitton års ålder. Björn som är 27 år köpte även han sex första gången vid nitton års ålder, men detta skedde i ett sydostasiatiskt land. Sammanlagt har han köpt sex två gånger. Calle som är 27 år har köpt sex tre gånger i sitt liv. I intervjun berättar han om sitt första sexköp som ägde rum i ett skandinaviskt land då han var 18 år. Daniel är 26 år och har köpt sex ett trettiotal gånger i sitt liv, varav det första ägde rum i ett europeiskt land vid 21 års ålder. Emanuel heter den respondent som har köpt sex fyra gånger i sitt liv. Idag är han 22 år och berättar om sitt första sexköp som ägde rum i ett östeuropeiskt land, vid nitton års ålder. För mer information om respondenternas första sexköp, se bilaga.

3.5 Analysmetod

Analysarbetet startar genom de tre teman som tidigare använts i intervjuerna. Detta görs för att undersöka relationerna mellan studiens enskilda delar (Kvale, 2006). Utifrån respondenternas berättelser lyfts åtta specifika kategorier, vilka kan förstås som olika typer av fördelar och legitimeranden av sexköpets praktik. Följande fördelar: Jakten, Lättillgängligheten & det okomplicerade mötet och Den ekonomiska makten bildar tillsammans ett nytt tema kallat Sexköpets praktik, och utgör alltså delar av berättelser som går att se som fördelar med sexköpet, som möjliga förklaringar till sexköparnas handling.

Resterande fem delar kallade: Jämförandet med extremer, Det indirekta sexköpet, Konstruktionen av den prostituerades överlägsenhet, Hjälp & den lämpliga kunden och Sexualdriften - går att förstås som olika strategier sexköparna använder för att legitimera sina handlingar och utgör tillsammans ytterligare ett nytt tema som kallas Den legitimerande processen. Eftersom vi även fann intressanta dimensioner i berättelserna kring respondenternas senare sexköp i ungdomen, har fokus även riktats på dessa. Vidare angrips berättelserna på social nivå för att genom Connells (2008) begreppsapparat förstå sexköpets praktik. Medan teorin om accounts och teorin om neutralisationstekniker på en individ nivå ger verktyg för att förstå legitimeringarna som rättfärdiganden eller ursäkter.

3.6 Etiska ställningstaganden

Vid genomförandet av en intervjustudie bör det reflekteras kring etiska frågor. Vetenskapsrådet (2014) redogör för fyra etiska grundpelare vilka är Samtyckeskrevet, Informationskravet,

Konfidentialitetskravet och Nyttjandekravet (Vetenskapsrådet, 2014).

Informationskravet har uppfyllts genom att informera samtliga respondenter om studiens syfte och frågeställningar samt. Respondenterna fick veta att de spelades in och har även informerats om deras rätt att när som helst avbryta sin medverkan. I samband med detta inhämtades också respondenternas samtycke (Vetenskapsrådet, 2014).

Konfidentialitetskravet uppfylldes genom att respondenternas namn aldrig skrivits ut, istället användes fiktiva namn i analysen. Länderna där sexköpen ägt rum skrivs aldrig ut, utan är istället ersatta med respektive världsdel. Information kring sysselsättning och intressen har även de begränsats. Detta för att minska risken för att respondenterna ska gå att identifiera (Vetenskapsrådet, 2014).

Nyttjandekravet har uppfyllts genom att informera respondenterna om att de uppgifter som getts under intervjutillfällena, endast får användas för forskningsändamål med vetenskapliga syften.

Utöver dessa krav tar Kvale och Brinkmann (2009) upp en annan etisk aspekt. Risken för att respondenternas deltagande skulle innebära negativa konsekvenser bör vara så liten som möjligt (Kvale & Brinkmann, 2009:89-90). De negativa rättsliga konsekvenser som ett sexköp i Sverige skulle kunna innebära undviks, eftersom samtliga respondenter köpt sex utomlands i länder där sexköp inte är kriminaliserat. Men på grund av ämnets känsliga karaktär, blir det extra viktigt att uppfylla konfidentialitetskravet.

3.7 Validitet, trovärdighet, generaliserbarhet och representativitet.

Validitet är ett begrepp som härstammar från kvantitativ metodologi, som avser att undersöka "om frågan mäter det den avser att mäta". (Trost, 2010:133). Därför kan det ses som problematiskt att diskutera frågan om validitet i en kvalitativ studie. I denna studie har frågeställningarna med hjälp av teori besvarats, vilket visar att teorin fungerat som verktyg för att undersöka det som skulle undersökas. (Kvale & Brinkmann, 2009:264). Vid användning av kvalitativa intervjuer, ses trovärdigheten som problematisk. Detta eftersom analysen bygger på egen tolkning av respondenternas berättelser (Trost, 2010:148). Vid ett annat tillfälle, och med andra forskare, skulle resultatet kunna te sig annorlunda. Trovärdigheten kan även ifrågasättas, då intervjuerna har genomförts via tre olika tillvägagångssätt. Tolkningen som gjordes av face to face- intervjun präglades av kroppsspråk och ansiktsuttryck, vilket telefonintervjun inte gjorde. Intervjuguiden finns tillgänglig som bilaga, i syfte att öka studiens trovärdighet, eftersom läsaren då kan se hur frågorna är formulerade (Trost, 2010:131-135). I denna studie kommer intresset inte att ligga i att generalisera och därför kan den inte heller ses som representativ. Via ett kvalitativt tillvägagångssätt

kommer snarare perspektiv att lyftas fram från respondenternas berättelser (Kvale & Brinkmann, 2009: 280-281; Fangen & Sellerberg, 2011:47).

4.0 Analys

Nedan kommer olika perspektiv på sexköpets praktik skildras, dessa har delats in i två huvudteman: Sexköpets fördelar och Den legitimerande processen. Temat: Sexköpets fördelar, består av tre olika kategorier, vilka vi förstått som fördelar med sexköpet. Inom temat Den legitimerande processen, ingår fem kategorier som innehåller det vi tolkat som legitimeringar. Dessa två teman kommer sedan att angripas och försöka förstås utifrån både en individ och social nivå genom att anknyta till tidigare beskrivna teorier.

4.1 Sexköpets fördelar

Nedan följer tre perspektiv grundade i de intervjuades berättelser: Jakten, Lättillgängligheten & det okomplicerade mötet och Den ekonomiska makten som faller under detta tema.

4.1.1 Jakten

Daniel beskriver hur det är jakten efter den prostituerade, som gör honom upphetsad. Tillfredsställelsen han får av själva sexakten, är oviktig och resulterar ofta i skamkänslor. Han säger att: ”Det är nått som är extremt tändande med att köpa sex [...]. Ja asså, att det är hemligt och undanskynt på nått sätt och att man måste leta o kolla massa bilder o hela grejen blir så tändande bara.”

Det är det hemliga och undanskynda under jakten som väcker Daniels begär. Detta verkar också vara den primära anledningen till varför han känner sig manad att överhuvudtaget köpa sex. Skammen han känner är förmodligen ett resultat av att han känner sig oförmögen att sluta köpa sex. Han beskriver akten som “[...]onödig och bortkastad[...].” men att han “[...]ändå gör om det.[...]” De bilder Daniel berättar om, finner han på hemsidor där personer marknadsförs som sexförsäljare.

De prostituerades roll är att erbjuda sina kroppar och sälja sex. Jakten bedrivs på hemsidorna och innebär en möjlighet för Daniel att välja mellan ett flertal olika kvinnor. Han kan själv bestämma när var och hur han vill ha sex. Det som synliggörs kan förstås som ett maktförhållande där Daniel genom sitt dominerande ställer sig i relation till kvinnorna och på så sätt förstärker sin maskulinitet (Connel, 2008:115).

4.1.2 Lättillgängligheten & det okomplicerade mötet

Respondenterna beskriver hur tillgängligheten är av stor betydelse för deras sexköp. Att slippa

förpliktelser spelar också in. Calle beskriver tillgängligheten som både en fördel av, och en anledning till sexköpet “[...] du är sprängkåt och just nu, du måste få jänga och har du ett behov och det är nån som säljer en tjänst för det behovet så [...]. Tillgängligheten mer än något annat.” Daniel förklarar också avsaknaden av känslor och förpliktelser som en fördel till sexköpet genom följande utläggning: “Jag kan betala direkt så får jag ha sex med henne o sen e de bra ingenting mer. Inget socialt... tvång... elle va man ska säga, behöver inte prata massa med henne eller ha kontakt efter. [...]”

Sexköpet ska inte innebära emotionella band. De prostituerades personligheter är oviktiga och intresset ligger snarare i att använda kvinnans kropp. Utifrån formuleringarna synliggörs sinnesbilder av kvinnan som objekt. Om sinnebilderna av kvinnan innebär ett objektifierande skulle konsumerandet eller sexköpet kunna förstås som en rimlig konsekvens. Sinnebilderna skulle då upprätthålla ett samhälle där mannens dominerande över kvinnan betraktas som självklart (Connell, 2008:109-113).

Trots att respondenterna beskriver avsaknaden av emotionella band som en fördel med sexköpet så är det just emotionerna som uppstår i kontakten med en partner, som betraktas som fördelaktigt och utmärkande vid ett samlag med någon som inte prostituerar sig.

Björn berättar att “[...] det känns inte så äkta direkt att ligga med någon, när dom ligger där bara för pengar[...]”. Orsaken till att den emotionella avsaknaden i denna kontext beskrivs som något negativt, kan bero på en eventuell distinktion som görs mellan olika typer av sex. Den ena typen av sex tillhör det emotionella livet, och delas hellre med en partner en person man investerat känslor i. Den andra typen av sex verkar karaktäriseras av en avsaknad av känslor där syftet med sexköpet är att nå fysiskt tillfredsställelse.

4.1.3 Den ekonomiska makten

Emanuel som stundtals köper sex i ett östeuropeiskt land, beskriver hur han får “hybris” av att inte känna sig ekonomiskt begränsad. Han är lycklig över att kunna resa bort och spendera pengar och beskriver att det inte gör någon “[...] skada i plånboken heller [...]”.

Den “hybris” Emanuel beskriver, är alltså ett resultat av den förlösande känsla han får av att kunna spendera mycket pengar. Behovet av att spendera pengar kan förstås som resultat av ett samhälle där Emanuel använder sina ekonomiska tillgångar för att mäta sig med andra maskulina grupper. Maskulinitet förknippas med pengar och pengarna förknippas med dominans. I Sverige innebär hans ekonomiska kapital ett för honom marginaliserat tillstånd, eftersom han inte kan använda det för att köpa exempelvis sex. I det östeuropeiska landet kan han genom sexköpet utöva

hegemonisk dominans över kvinnor men också över andra män. Konsumtionen kan således förstås som både ett sätt att utöva könslig dominans över kvinnan men också ekonomisk dominans över andra manliga grupper (Connell, 2008:115) – något som för honom inte tycks möjligt i Sverige.

Respondenten tycks alltså påverkad av en kultur där mannens sexköp av kvinnan förknippas med maskulinitet. Begränsningarna i hemlandet leder således till att han reser bort för att där kunna manifesteras sin maskulinitet.

4.2 Den legitimerande processen

Nedan följer fem kategorier; Jämförandet med extremer, Det indirekta sexköpet, Konstruktionen av den prostituerades överlägsenhet, Hjälpn & den lämpliga kunden samt Sexualdriften.

4.2.1 Jämförandet med extremer

Här formuleras tankar kring i vilka situationer respondenterna inte skulle köpa sex. De jämför sina egna sexköp med situationer de skulle betrakta som extrema. Adam berättar hur han aldrig skulle kunna köpa sex av någon med "blåmärken" eller som han fysiskt såg hade blivit "tvingad till prostitution." Vidare säger han att: "Det är jävligt svårt att se om personen i sig mår dåligt, men om det skulle synas på nått sätt, [...] kanske jag skulle gå till någon annan eller så skulle jag helt enkelt bara gå hem." Björn berättar att han "[...] aldrig skulle knullat någon liten litauisk hora typ som [skratt] just kommit dit i någon container [...]". Calle fokuserar istället på hallickarnas ansvar för de prostituerade. Han säger: "Det är pimpen som gör en farlig arbetsmiljö liksom och jag antar att oftast om dom blir misshandlade så är det ju inte under sexet [...]".

Att jämföra sin egen handling med, vad som skulle kunna betraktas som, mer extrema situationer, kan förstås som ett sätt för sexköparna att avdramatisera sina egna sexköp. Utifrån Scott och Lymans (1968) definition skulle sådana formuleringar kunna förstås som ett fördömande av fördömnarna som görs för att rättfärdiga handlingen för att sedan kunna begå eller upprepa den (Scott & Lyman, 1968:51-52).

Sådana här jämförelser skulle kunna vara tecken på att respondenterna inte upplever sig själva som delaktiga i det hegemoniska projektet. Även om sexköpet i dessa fall utgörs av män som köper kvinnor, män som tar del av den patriarkala utdelningen, är ett rättfärdigande alltid möjligt eftersom det finns mer extrema situationer och mer extrema aktörer som förknippas med en grymmare maskulinitet. Det är således möjligt att fokusera på den misshandlande "pimpen" och säga att det är han och inte jag som står på den patriarkala frontlinjen (Connell, 2008:114-119).

4.2.2. Det indirekta sexköpet

På en bar i Sydostasien kom Calle för första gången i kontakt med en prostituerad. Han berättar att han köpte sex av denna men att betalningen gick till på ett annorlunda sätt. Istället för att betala med pengar bjöd han den prostituerade på bland annat mat och dryck. Calle målar upp sin bild av prostitutionen i Sydostasien och förklarar hur “[...] man strör pengar, käkar gott, dricker lite. [...] dom får följa med ner på stranden, du köper kocks, dom får om dom vill ha det. Så just betalningen vid sex skedde aldrig i [Sydostasien] även om dom här brudarna var prostituerade”.

Även Björn har erfarenheter av att köpa sex i Sydostasien. Han förklarar att sexköp där inte “känns som sexköp” eftersom

[...]det kändes som en vanlig brud man träffar på krogen, vi hade umgåtts flera timmar innan och hånglat och dansat runt, till slut vi ska bara ligga och hon ba det kommer kosta pengar och jag ba, okej [...].

Dessa berättelser visar på hur sexköpet sker indirekt. Pengarna är stundtals utbytta mot mat och droger, och istället för prostituerade talas det om brudar. Dessa faktorer skulle utifrån Connells resonemang kunna påverka i vilken grad sexköparna känner sig delaktiga till det hegemoniska projektet (Connell, 2008: 114-119). Då gränser för vad som är sexköp suddas ut kan det som kvarstår för respondenterna vara en förvirring av hur sexköpets praktik bör förstås.

Utifrån teorin om neutralisationsteknikerna skulle dessa berättelser istället kunna förstås som rättfärdiganden. Björn jämför sin relation till de prostituerade med relationer till personer han träffat på krogen. Han förnekar på så sätt den prostituerades roll som just prostituerad, vilket skulle kunna förstås som ett förnekande av skada (Sykes & Matza, 1998:278).

4.2.3. Den prostituerades överlägsenhet

Adam berättar om sitt första sexköp och förklarar hur han blivit “indragen” i ett bås. Kvinnan som drog in honom var “lika stor som han själv”. Han berättar att han varit nervös och att kvinnan märkt av detta och därpå försökt lugna ner honom:

[...] hon fick någon sådan här modersinstinkt eller någonting så hon skulle ta hand om mig [...] jag hade ingen kontroll över henne alls utan det var hon som, hon som styrde mig som en liten docka [...] och [...] när jag gick därifrån sen så kanske hon, inte vet jag, gick till en annan

prostituerad i väggen bredvid och skrattade åt mig [...].

Björn beskriver en liknande situation. Han “blev uppaggad” av en prostituerad på en bar. Calle beskriver en person han köpt sex av som “[...]våldigt utmanande till sätt och tal”. Emanuel berättar hur en prostituerad efter sexköpet varit kall mot honom. Han berättar hur han fick en känsla av att hon betraktat honom som en “skitunge”.

Samtliga respondenter beskriver de prostituerade som “självssäkra” och “professionella”. Berättelserna synliggör en kunskap om att det är de prostituerade som styr händelseförloppen. På individnivå skulle denna kunskap kunna betraktas som berättelser respondenterna formulerar för att förneka skadan och rättfärdiga sina sexköp (Sykes & Matza, 1998: 278). Formuleringarna skulle också kunna gå att förstå som ursäkter (Scott & Lyman, 1968). Adam beskrev hur han blivit “indragen” i ett bås. Ansvar för sexköpet läggs således över på den prostituerade.

Det är problematiskt att använda Connells (2008) resonemang om sinnebilder för att förklara detta perspektiv på sexköp och den prostituerade. Att betrakta den prostituerade som överlägsen och styrande är att förse henne med hegemoniska attribut. (Connell, 2008: 109-113) Något som borde resultera i en förståelse av att hon skulle vilja konsumera snarare än erbjuda sexuella tjänster.

Istället kan detta perspektiv förstås som neutraliseringar eller accounts respondenterna formulerar för att i mötet med sin omgivning bli bemötta med en legitim respons (Scott & Lyman, 1968: 58).

4.2.4 Hjälten & den lämpliga kunden

Ur perspektivet Jämförandet med extremer växte resonemang kring relationen mellan respondenterna och andra sexköpare. Här ligger fokus istället på relationen mellan respondenterna och de prostituerade. Det har visat sig finnas en tendens bland Adam, Calle och Daniel, hur de talar om den prostituerades roll i förhållande till sexköpare.

Calle reflekterar över hur de prostituerade väljer kunder. Han hänvisar till sina egna egenskaper och menar att en prostituerad förmodligen hade föredragit honom som är “[...] ung och snygg [...],” framför en “[...] tjock tysk gubbe [...]”. Daniel berättar att anledningen till att han köper sex via annonser på internet är att han där kan “[...] se bilder på, och chatta [...]” med de han köper sex av. På så sätt vill han försäkra sig om att den prostituerade inte tvingas till att erbjuda sina tjänster. Han förklarar hur han aldrig skulle kunna “[...] gå till rosenlund [...]” eftersom han där inte skulle kunna veta om den prostituerade varit “[...] utnyttjad eller ej [...]”. Adam, som resonerar kring huruvida prostituerade trivs i sina yrkesroller, menar att sexköp kan bidra den prostituerade

med ekonomiska kapital för att betala en framtida utbildning.

Ovan formuleras berättelser som på olika sätt ger bilder av att prostituerade personer generellt skulle kunna vara utsatta. Dessa formuleringar följs sedan upp med förklaringar till hur respondenterna själva hjälpt dem de köpt sex av. På individnivå skulle sådana hållningar kunna förstås som rättfärdiganden, eftersom de menar att deras handlingar snarare hjälpt än stjälpt de prostituerade. Det kan alltså ses som att sexköparna förnekar att de utgör en skada (Sykes & Matza, 1998:278). Inom ramen för teorin om neutralisationsteknikerna skulle ett sådant neutraliserande också kunna ligga till grund till varför de köper sex (Sykes & Matza, 1998).

Respondenterna talar i termer av att de hjälper eller bryr sig om den de köper sex av. Detta kan förstås som att de ser sig själva som hjältar eller mer lämpliga kunder. Utifrån Connells (2008) resonemang kring katexis skulle detta kunna förstås som att respondenten förstärker sin maskulinitet genom att ställa den i relation till den prostituerades femininitet. En femininitet som respondenterna verkar påskrivit sinnesbilderna villighet och svaghet.

Respondenternas kunskap och beteende kan utifrån detta resonemang förstås som resultat av de sinnebilder de förknippar med den som köper sex och den som säljer sex (Connell, 2008: 109-113).

4.2.5 Sexualdriften

Adam beskriver hur han alltid betraktat sig själv som en person med extremt sexuella drivkrafter. Han gör en jämförelse med hur mycket han tror att andra män tänker på sex “[...]om normala killar kanske gör det hela tiden, gör jag det fan varje sekund.” Även Daniel hänvisar till sina sexuella drifter. Han beskriver sitt “manliga hormon testosteron” som orsak till sina sexköp. Detta kan förstås som en ursäkt sexköparna framför för att förneka ansvar och istället peka på den sexuella driften de själva inte kan styra över (Scott & Lyman, 1968:47-50).

Grunden till varför respondenterna väljer att hänvisa till sexuella drivkrafter, skulle kunna förklaras efter hur Connell (2008) beskriver att den reproduktiva arenan återupphålls genom sinnebilder av vad tillexempel manlighet innebär (Connell, 2008: 109-113). Respondenternas påståenden visar tydligt att manlighet förknippas med starka sexuella begär vilket skulle kunna ursäkta sexköpet. Enligt teorin om accounts kan sådana ursäkter mötas av legitima responser i omgivningar där fatalistiska perspektiv är normaliserade. (Scott & Lyman, 1968:47-50). I samtliga intervjuer framkommer just hur sexköparna kan diskutera sexköpet med likasinnade i sin omgivning, utan att mötas av illegitima responser (Scott & Lyman, 1968:58). Då Calle tillbedes svara på huruvida han kan tala öppet om sitt sexköp, säger han “[...] jag kan snacka med alla

grabbarna, absolut, garanterat [...]”.

4.3 Diskussion och slutsats

Syftet med studien var att lyfta nya perspektiv på sexköpets praktik och därigenom bidra till det kunskapskomplex som hanterar frågor om sexköp och sexköparen. Under analysen av intervjuerna ringades det in ett flertal kategorier vilka delades in i temana: Sexköpets fördelar och Den legitimerande processen. För att ge perspektiv på dessa tillämpades teoribildning från både social- och individnivå. Studien har lett till olika förslag på hur sexköparens berättelser om sexköp går att förstå.

Den första frågan: Hur beskriver sexköparna sina sexköp? besvaras genom kategorierna Jakten, Lättillgängligheten & det okomplicerade mötet samt Den ekonomiska makten. Inom kategorierna lyfts faktorer, vilka utifrån respondenternas berättelser, går att tolka som fördelar med sexköpet. Det framkommer att dessa fördelar eventuellt också innebär ett dominerande över andra kvinnor och män. Inom kategorin Jakten beskrivs en dimension, där respondenten tycks utöva dominans över kvinnor. Detta kan förstås som ett sätt för honom att förstärka den egna maskuliniteten. Inom kategorin Lättillgängligheten & det okomplicerade mötet verkar dominerandet över kvinnor också utgöra det fördelaktiga med sexköpet. Den prostituerade tycks betraktas som en produkt sexköparen använder för att ge utlopp för sina behov. Under kategorin Den ekonomiska makten, kan sexköpet snarare förstås som en praktik respondenten använder för att manifesteras hegemonisk maskulinitet över andra manliga grupper. Respondenterna använder således sexköpet för att nå en hegemonisk position. (Connell, 2008) Något de eventuellt inte, i samma utsträckning, kan nå genom sexuella relationer med kvinnor som inte är prostituerade.

Den andra frågan: Hur resonerar sexköparen kring det egna sexköpet? besvaras genom kategorierna Jämförandet med extremer, Det indirekta sexköpet, Den prostituerades överlägsenhet, Hjälten & den lämpliga kunden samt Sexualdriften. När respondenterna resonerar kring sexköpets praktik, framkommer en kunskap över att sexköpet generellt kan innebära skador för de prostituerade. Denna kunskap tillskrivs dock inte det egna sexköpet. Istället talar respondenterna i termer av att deras egna sexköp bör betraktas som oskyldigt. Stundtals framkommer det hur ansvaret för sexköpet inte kan tillskrivas respondenterna själva, medan det andra gånger ges resonemang kring varför det egna sexköpet inte bör betraktas som någonting som skulle vara ogynnsamt för någon. Utifrån Teorin om accounts och teorin om neutralisationsteknikerna, kan dessa resonemang, utifrån en individnivå, förstås som neutraliseringar av respondenternas handlingar (Scott & Lyman, 1968; Sykes & Matza, 1998). Betraktas dessa resonemang istället på en social nivå, hamnar fokus på den omgivning respondenterna, utifrån sina berättelser, tycks leva i. Utifrån detta perspektiv verkar resonemangen snarare vara resulterade av ett genusstrukturerat samhälle där mannens dominerande

av kvinnan, betraktas som någonting självklart. (Connell, 2008) Att olika typer av rättfärdiganden och ursäkten för sexköp eventuellt fungerar för att uppnå neutralisering, beror förmodligen på respondenternas omgivning. Denna omgivning verkar också präglas av ett patriarkalt samhälle och legitimerar därför en hegemoni byggd på dominans.

Teorin om neutralisationsteknikerna och teorin om accounts har genom analysen gett möjliga förklaringar till hur respondenternas berättelser kan tolkas och förstås som bidragande till att de köper sex. Däremot har de inte erbjudit verktyg för att förstå vad dessa berättelser är grundade i och vilken värld de producerats i. Connells (2008) tematisering har på så sätt fungerat bättre för att utföra en djupare analys. Den har både använts för att visa hur sexköpet kan betraktas som en del av ett patriarkalt samhälle men också hur ett sådant samhälle fortsätter existera just på grund av att män aktivt utför ett dominerande av kvinnor. Det skulle kunna riktas kritik mot urvalet av respondenter. Samtliga har varit vita heterosexuella män vilket också är den grupp som varit mest frekvent i den tidigare forskning som bedrivits. Det hade därför varit intressant att lyfta perspektiv på sexköpet utifrån alternativa gruppers berättelser. En sådan forskning hade eventuellt bidragit med en mer nyanserad bild av sexköpets praktik.

För att nå lösning på problemet med prostitution och sexköp, föreslås här att det attitydsförändrande arbetet, bör fortsätta riktas mot potentiella sexköpare. Den information som ges, bör fortsätta att belysa fall där de prostituerade fysiskt blir tvingade till prostitution. Man behöver även belysa den värld som normaliserar mäns dominerande över kvinnor ytterligare, så att sexköparna förhoppningsvis ska se sin egen delaktighet i det hegemoniska projektet.

I studiens lyfts resultat som liknar resonemang från den tidigare forskning som bedrivits. Kategorin Lättillgängligheten & det okomplicerade mötet är snarlik Månssons (2005) tema sex som en förbrukningsvara. (Månsson, 2005) I kategorierna Alkonsumenterna och Relationsundvikarna som presenteras i studien Könsköparna noteras också likheter (Sandell, Kuosmanen, Larsson, Pettersson, 1996).

Gemensamt med dessa fyra kategorier är att sexköparna söker en sexuell relation som inte innebär ett investering av emotioner. Den primära anledningen med sexköpet är snarare att endast uppnå en sexuell tillfredsställelse. Den prostituerade kvinnan avpersonifieras och likställs en vara som sexköparna kan konsumera. Idén är att sexköpet bekräftar en machobild vilket liknar denna studies diskussion där sexköpet utförs för att manifesteras hegemonisk maskulinitet.

Under analysarbetet har noterats att respondenternas sexköp inte enbart begått för att uppnå sexuell tillfredsställelse. Vissa vill utöva makt. Andra verkar vilja begå en normbrytande handling. I en framtida studie med syftet att generalisera, skulle fokus kunna ligga på att undersöka i vilken utsträckning sådana orsaker för sexköpet förekommer bland unga män.

Eftersom Lättillgängligheten & det okomplicerade mötet var den enda kategorin som hade tydliga likheter med den tidigare forskning som gjorts, kan vidare forskning fokusera på huruvida denna affärsmässiga karaktär av sexköpet har en koppling till varför just unga män köper sex. Därigenom kan det eventuellt växa fram diskrepanser mellan ungdomars och medelålders efterfrågan på sexköp. På så sätt skulle perspektiv kunna ges för att förhindra potentiella sexköpare att köpa sex.

5.0 Referenslista

Burr, V (2003). *Social constructionism*. 2. ed. London: Routledge.

Chapkis, W 2003. Trafficking, migration and the law: Protecting Innocents, punishing immigrants. *Gender and Society* 17(6):923-937.

Connell, R. (2008). *Maskuliniteter*. (2. uppl). Göteborg: Daidalos.

Fangen, K & Selllerberg, A.M (2011). *Många möjliga metoder*. Lund: Studentlitteratur AB.

Forsman, M & Korsell, L (2008). *Sexuell Människohandel*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Johansson, A (2005). *Narrativ teori och metod: med livsberättelsen i fokus*. Lund: Studentlitteratur.

Johannessen, A & Tufte, P (2003) *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. 1. uppl. Malmö: Liber

Kvale, S & Brinkmann, S (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur AB.

Kvale, Steinar (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Layder, D (1998) *Sociological Practice. Linking Theory and Social Research*. (50-65) London: Publications Ltd

Månsson, S. A. (2005). Mäns könsköp: en meningsbärande handling på flera nivåer i Sex säljer: kön och makt inom prostitution och pornografi (Nordisk journalistkurs rapport, 2005:21-25) Talinn: Nordisk journalistkurs.

Priebe, G & Svedin, C. G. (2011). Prostitution i Sverige: kartläggning och utvärdering av prostitutionsgruppernas insatser samt erfarenheter och attityder i befolkningen (delrapport 1). Linköping: Linköpings universitet.

Regeringen 2014. Sexköpslagen. Hämtad 2014-04-03 från

<http://www.regeringen.se/sb/d/2593/a/116601> .

Sarnecki, J. (2009). Introduktion till kriminologi. (2., [uppdaterade och utök.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Scott, M. B. & Lyman, S. M. (1968). Accounts. *American Sociological Review*, 33 (1), 46-68.

Stenberg Ribeiro, E. (2010) Människohandel och prostitution ur ett svenskt perspektiv (tredje upplagan) Stockholm: Länsstyrelsen i Stockholms län.

String Media AB (producent) (2013) Ung, snygg och torsk. Kalla fakta. Sverige: TV4.

Sykes, M. G. & Matza, D. "Techniques of neutralization" i Williams, F. P. & Wc Shane M. D. (red.). *Criminology Theory. Selected Classic Readings*. Cincinnati: Anderson publishing co. s. 273-281.

Trost, J. (2010). *Kvalitativa intervjuer*. 4., [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur.

United nations office on drugs and crime (2006). *Global Report on Trafficking in Persons, sexual exploitation*. Hämtad 2014-04-12, från <http://www.unodc.org/unodc/en/human-trafficking/faqs.html>

Vetenskapsrådet (2014). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Vetenskapsrådet. Hämtad den 2014-05-25 från: <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf> .

BILAGA 1

Respondenternas första sexköp och syn på prostitution

Adam

Adam är 24 år och har köpt sex fem gånger i fem olika länder. Under intervjun befann han sig på resande fot, vilket han också gjorde när han som 19-åring för första gången köpte sex. Han beskriver att han varit berusad då en prostituerad "ryckte in honom i ett bås". Enligt sin egen utsago såg han i efterhand inte så allvarligt på händelsen. Han berättar att han lika gärna hade kunnat "hoppa på någon bil eller slagit någon eller vad som". Adam var nervös under akten och förklarar hur det varit den prostituerade som haft kontroll över situationen. Vid ett tillfälle ska den prostituerade ha märkt av Adams nervositet och därefter försökt lugnat honom. Känslorna som uppkom efter händelsen var rädsla, ångest, attraktion och ilska mot sig själv. Istället, beskriver Adam, ska ha varit ett resultat utav att han egentligen haft en känsla av att det han gjorde varit fel.

Björn

Björn är 27 år och har köpt sex två gånger. Det första sexköpet ägde rum i ett sydostasiatiskt land då han var 19 år. Han berättar om debuten för sexköpet och beskriver hur han träffade en "självssäker" tjej på en bar, som "raggade" upp honom. Baren ska ha varit en utgångspunkt för prostitution och tjejen han träffade och de andra tjejer som "jobbade" där beskriver han uppfattas som "vilka partybrudar som helst". Efter att ha "festat" en stund betalade Björn en summa i baren och följde sedan med hem till tjejernas bungalow. Efter sexakten och ytterligare en betalning till kvinnan, fortsatt festandet mellan Björns vänner och "partytjejerna". I efterhand såg Björn på händelsen som "impulsiv men inte oväntad". Han menar att det finns prostituerade överallt i sydostasien och att han därför inte ser på händelsen som anmärkningsvärd. Vid tillfället var han både alkohol- och drogpåverkad. Han anser att vanligt sex är att föredra eftersom han är av uppfattningen att något man betalar för inte är äkta. Björn beskriver känslorna kring händelsen som "normala" i den bemärkelse att han inte reflekterade över att den person han haft en sexuell relation med, varit just prostituerad under sexakten. I efterhand beskriver han ändå att det kändes hemskt att hon inte kunde tjäna pengar på något annat yrke och att han själv kanske är med och bidrar till det faktumet. Vidare beskriver/menar han att prostitution är "fel" och att den svenska sexköpslagen därför är en bra lag.

Calle

Calle är 27 år och berättar om sitt första sexköp som ägde rum i ett skandinaviskt land då han var 18 år. Totalt har han köpt sex tre gånger i sitt liv. Han beskriver själv att sexköpet inte varit planerat, men att hans äldre vän hade köpt sex tidigare och lagt fram det som förslag. Utav nyfikenhet och att det “var en ball grej” så tog han beslutet att han skulle köpa sex. Dem träffade två tjejer på gatan där det, enligt honom själv, var ganska uppenbart att dessa var prostituerade, dömt utifrån klädsel. Dem var klädda i ett så kallat “raff-set”. Sexköpet ägde rum i en slags lokal med flera rum, efter att de druckit öl på en pub tillsammans med tjejerna. Betalningen gavs innan köpet till en man som satt i en reception. Tjejen beskrivs som “utmanande både till sätt och tal” och därför fördes ingen diskussion mellan Calle och den prostituerade. Efter själva sexakten “dunkade” kompisen på Calles dörr, och tillsammans gick de därifrån. Respondenten beskriver sitt emotionella läge efter sexköpet som “en helt vanlig fredagskväll”.

Han är av uppfattningen att om en person [...] vill sälja en tjänst och en vill köpa en tjänst så ska dem få göra det utan att en tredje part lägger sig i, så länge parten som säljer sex gör det utav egen vilja. Vidare beskriver han att han tycker att sexköpslagen borde avskaffas.

Daniel

Daniel köpte sex första gången i ett europeiskt land vid 21 års ålder. Idag är han 26 år och berättar att han har köpt sex ett trettiotal gånger i sitt liv. Vid det första sexköpet var han på en firmafest med sina kollegor. Dan därpå vaknade han upp och gick tvärs över gatan till en så kallad “peepshow”, där han visste att man kunde köpa sex. Han betalade till den kvinna han mötte i entrén. Han fick välja mellan några tjejer och följde sen med den valde in och fick “en avsugning”. Den prostituerade beskrivs som “väldigt avslappnad, som om hon hade gjort det hundra gånger innan”. Ingen diskussion mer än “lite kallprat” ägde rum. Känslomässigt så upplever Daniel att han var nervös innan sexköpet, men efter själva sexet kände han “ingenting”. Vid senare sexköp beskriver han dock en skamkänsla efter samlagen. Daniels allmänna syn på prostitution är att det rör sig om ett “utbyte av tjänster”, vilket inte borde ifrågasättas, “så länge inte den prostituerade är tvingad till det”. Vidare tycker han att sexköpslagen borde avskaffas. En legalisering av sexköpet, menar han, skulle leda till “bättre villkor för de prostituerade”.

Emanuel

Emanuel som är 22 år beskriver hur hans sexköp har blivit lite av en “tradition”, eftersom han köper sex varje gång han besöker ett specifikt östeuropeiskt land. Han har köpt sex sammanlagt fyra gånger i detta land. Det var även här första sexköpet ägde rum. Han hittade den prostituerade kvinnan via en privatannons på en, enligt honom, känd internetsida. En adress skickades till honom

via sms, varpå han besöker lägenheten. Kvinnan han träffar beskrivs som några år äldre än han själv och som väldigt "professionell" och sexuellt erfaren, men efter sexakten så upplevde han att hon blev väldigt kall. Betalningen skedde till tjejen efter att sexakten ägt rum. Händelsen beskrivs av honom själv som "robotliknande", utan några känslor inblandade. Innan sexakten var han väldigt nervös, men efter så beskriver han att han kände sig "helt underbar". I efterhand beskriver han hela händelsen som impulsiv, men att hans "manliga hormon testosteron" tillsammans med nyfikenhet fick han att köpa sex.

Han ser på prostitution som att kvinnan borde få göra vad hon vill med sin kropp. Samtidigt tycker han inte att staten ska uppmuntra till sexköp, eftersom han inte vill att prostitution ska bli normaliserat. Han beskriver att han inte vill att hans framtida dotter ska se prostitution som ett alternativ. Han beskriver även att han är medveten om de könsstrukturer som ett patriarkalt samhälle består av och att han därför är medveten om sexköpets problematik.

BILAGA 2

Intervjuguide

Inledande frågor

Berätta lite om dig själv? (Hur gammal är du, vilken sysselsättningar har du, vad gör du på din fritid, civilstatus?)

Situationen första gången

Kan du berätta lite om dig själv vid den tid du köpte sex? (Hur gammal var du, vad gjorde du i ditt liv?)

Berätta om situationen där du befann dig vid sexköpet?

Beskriv gärna hur du kom i kontakt med tjejen och hur förloppet innan själva sexakten såg ut? (Hur fick du tag på henne? Vad gjorde ni? Hämtade du upp henne, kom hon till dig?)

Berätta lite kring upplägget av betalningen och hur gick det till? (Betalade du kvinnan själv, var det någon annan iblandad i processen? Va det någon organisation du hade kontakt med? Jobbade hon på gatan?)

Reflektioner kring det egna sexköpet

Om du reflekterar kring din handling, hur tror du det kom det sig att du köpte sex? (Reflektioner, Anledning till varför, påverkan? Impulsiv handling, planerad handling?)

Skulle du kunna berätta lite om hur de kommer sig att de hände där och då?

Har du köpt sex mer än en gång, hur kom det sig?

Vilka fördelar ser du med att köpa sex jämfört med annat sex?(Utveckla)

Kan du berätta lite om tjejen du va med? (Hur betedde hon sig innan och efter, känslor, konversation, beteende)

Beskriv lite kring vilka känslor du hade innan och efter?

(känslor kring situationen)

Hur ser du själv på handling? (reflektioner, moral, känslor)

Allmänt om sexköp. förhållningssätt.

Vet du hur dina vänner ser på sexköp?

Kan du prata öppet om ditt sexköp? Vilka skulle du t.ex. inte berätta för?)

Hur är din uppfattning av samhällets syn på sexköp?

Finns det någon situation där du inte skulle tycka det vore okej att köpa sex? Beskriv ett sådant tillfälle.

Har du hört talas om den svenska sexköpslagen, kan du berätta lite vad du tycker om den?

Har du något annat du vill tillägga? Någon specifik händelse du vill ta upp?

BILAGA 3

Populärvetenskaplig framställning

I denna studie har intresset legat i att studera unga män som köper sex av kvinnor. Fokus har lagts på just unga män som har köpt sex i sin ungdom eftersom det på regeringens hemsida står att en viktig del i det förebyggande arbetet mot prostitution är att öka kunskap inom området bland ungdomar och barn. Det blir därför intressant att intervjua sexköpare för att lyfta nya perspektiv på sexköpet. Vidare blir det intressant att se till hur sexköparna själva reflekterar kring sin egen handling och hur detta går att förstå. Detta tar vi reda på för att det förhoppningsvis kan bidra med kunskap som kan leda till det redan pågående förebyggande arbetet mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Informationen ska nås genom fem intervjuer med fem unga män som köpt sex. Dessa intervjuer resulterade i berättelser där olika intressanta kategorier skapades. Jakten, Lättillgängligheten & det okomplicerade mötet och Ekonomiskt makt är tre kategorier som innehåller sexköparnas förklaringar av vilka fördelar dem ser med sexköpet. Fördelarna undersöks sedan utifrån R.W Connells teori, som handlar om hur könsliga orättvisor i vårt samhälle gynnar mannen. I denna teori beskrivs även hur det inom manligheten finns en hierarki där vissa män befinner sig i toppen medan andra män som inte besitter alla de egenskaper en man i dagens samhälle "ska" ha, befinner sig längre ner. Dessa egenskaper kan bestå av till exempel vilken sexuell läggning, etnicitet eller samhällsposition en man har eller hur han förhåller sig till kvinnor. Resultaten går att förstås som att sexköparen genom sina sexköp får utlopp för sin manlighet och därmed klättrar i den manliga hierarkin.

Ur sexköparnas reflektioner kring varför dem köpt sex så lyfts det fram fem olika kategorier. Dessa kategorier kallas i arbetet för: Jämförandet med extremer, Det indirekta sexköpet, Den prostituerades överlägsenhet, Hjälp & den lämpliga kunden samt Sexualdriften. Innehållet i kategorierna har analyserats med hjälp av Teorin om accounts och teorin om neutralisationstekniker, som handlar om hur människor på olika sätt använder sig utav rättfärdiganden och ursäkter för att underlätta att begå vissa typer av handlingar. Det går att alltså att förstå sexköparnas reflektioner kring varför dem köpt sex som just rättfärdiganden och ursäkter som dem använder för att förenkla sina sexköp och få dem att bli accepterade. Innehållet i dessa kategorier analyseras även med hjälp av R.W Connells teori där dessa förklaringar mer ses som beteenden som utövas för att förstärka sin manlighet och försäkra sig om en plats högre upp i den manliga hierarkin. De tidigare beskriva rättfärdiganden och ursäkter sexköparna använder sig utav för att avdramatisera sitt sexköp är möjliga, eftersom dem förmodligen accepteras i sexköparnas omgivning.